

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 17.

V Ljubljani, 28. malega travna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vseblina: Velikonočna zborovanja. — Sine ira! — Uradno tiranje v pokoj. — Naš denarni zavod. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Velikonočna zborovanja.

Napredno učiteljstvo ne zamudi nobene prilike, da se ne snide k zborovanjem svojih društev. Tudi o zadnji Veliki noči se je sešlo v Ljubljani in zborovalo dne 19. t. m. od 9. ure dopoldne do 2. popoldne v »Narodnem domu«.

V nastopnem priobčujemo poročila o zborovanjih treh društev po redu, kakor so se vršila.

I.

Deželno slovensko učiteljsko društvo.

Društveni predsednik, učitelj Juraj Režek, otvori zborovanje:

Slavni zbor! V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse cenjene gospode tovariše in gospodične tovarišice, ki ste se prijazno odzvali našemu vabilu in v tolikem številu prihiteli k današnjemu našemu zborovanju. Posebno iskreno pa še pozdravljam drage in mile nam goste tovariše s Primorskega, Štajerskega in Koroškega. Dobro došli v naši sredi!

Saj je pa tudi prav in živa potreba, da se trdno oklepate svojega deželnega društva, ki se vestno trudi in poteza za našo šolo in za izboljšanje našega gmotnega stanja. Žal, da bote morali iz tajnikovega poročila zvedeti, da nesrečna obstrukcija še vedno žre nele našemu ubogemu kmetu, temu »našemu dobremu ljudstvu«, ampak da je požrla tudi nam, poštenim delavcem, naš trdo prisluženi zaslužek. Delavcem zaslužek jemati ali jim ga utrgovati, pa ni ne krščansko in ne katoliško, ker je prav grd in ostuden vnebovprijoč greh. Pa tudi narodno ni tako početje. Vsak narod, ki se hoče duševno in gmotno povzdigniti, mora stremiti za čim večjo izobrazbo in čim večjim napredkom. Dobra izobrazba pa je zavisna le od dobrih šol in te zopet od dobrega učiteljstva. Dobro učiteljstvo pa bo imela vsaka dežela le tedaj, ako ga tudi pošteno plača, ker sicer se vsakdo rajši obrne tja, kjer si laglje zasluži boljši kruh. In tako nastane v učiteljskih vrstah praznota in pomanjkanje, kakršno je ravno pri nas sedaj že v precejšnji meri, in narod trpi škodo. Ako je torej našim deželnim očetom res kaj mar za naš narod, potem morajo tudi glede našega gmot-

nega stanja kreniti na drugo pot. Pa naj že »mencajo« kakor hočejo: Toliko je gotovo in kot pribito, da se naše pereče vprašanje ne da več odlagati, še manj pa odložiti!

S tem otvarjam današnji občni zbor in konstatujem njega sklepčnost. Preden preidemo na dnevni red, mi je čast predstaviti Vam zastopnika politične oblasti, gospoda magistratnega oficijala A. Gutnika.

Tajnik, učitelj Jakob Furlan, poroča o društvenem delovanju:

Slavni zbor! Čast mi je vam zopet poročati o delovanju našega društva v preteklem društvenem letu.

Moje poročilo bo prav kratko, in sicer iz naslednjih vzrokov: Danes zborujejo tri društva, tedaj nam bo skoraj gotovo primanjkovalo časa — gospod predsednik je že vse imenitnejše omenil — in letošnje delovanje našega društva je bilo slučajno prav skromno.

Zadnje 35. občno zborovanje našega društva se je vršilo lani o Veliki noči dne 30. marca 1904 ravnotu; ker ni bilo mogoče zborovati o Božiču zaradi prekratkih božičnih počitnic. Tudi o preteklem Božiču nismo mogli sklicati občnega zbora, ker smo zvedeli za zopet dovoljene počitnice šele v zadnjem trenutku. Prihodnje občno zborovanje pa se bo že vršilo o Božiču, da se bo tudi društveno leto ujemale s solarnim.

V odbor so bili izvoljeni: Črnagoj Fr., Dimnik Jakob, Furlan Jak., Gregorin Jos., Jaklič Viktor, Jelenc Luka, Letnar Lovro, Likar Janko in Režek Juraj.

Pri prvi odborovi seji se je odbor konstituiral tako-le: Režek Juraj, predsednik; Jelenc Luka, podpredsednik; Furlan Jakob, tajnik; Dimnik Jakob, blagajnik; Črnagoj Fr., Gregorin Jos., Jaklič Viktor, Likar Janko in Letnar Lovro, odborniki.

Pri lanskem občnem zborovanju ni bilo stavljenih nikakih predlogov, zato jih tudi odboru ni treba izvrševati.

Letos je imel odbor tekom leta samo štiri seje, v katerih je reševal društvene zadeve.

19. decembra 1904 sem prejel vrnjeno, po deželnem poslancu in županu g. Ivanu Hribarju visokemu deželnemu zboru predloženo soglasno od vseh učiteljskih strank na učiteljskem shodu 8. aprila 1903 sprejeto resolucijo in prošnjo za izboljšanje gmotnega stanja kranjskega učiteljstva z

opombo: »Vrača se s pripomnjo, da deželni zbor kranjski v zadnjem zasedanju ni prišel do rednega delovanja in da vsled tega tudi o tej vlogi ni ničesar sklenil. Prošnja pa se lahko ponovi pred prihodnjim deželnozbornim zasedanjem. — Predsedstvo deželnega zbora v Ljubljani, 2. decembra 1904. Detela.«

Tako smo zopet tam, kjer smo bili. Prav je rekel govornik na učiteljskem shodu: »Za nas nimajo srca!«

Morebiti bo zopet kdo rekel, da vedno le tožimo in jadikujemo. Mi ne storimo le tega; ampak popolnoma opravičeni zopet zahtevamo plačila, da bomo mogli živeti in ne vegetirati.

Vsak delavec je svojega plačila vreden. Tega izreka se drže najpreprostejši delavci, ki niso maturirali ali pa so celo analfabeti. Ti zahtevajo zvišanja plače ali dneve, in ugodi se jim, akoravno opravljajo najpreprostejša dela. Mi pa vzgajamo najdražji zaklad roditeljev in naroda, prihodnje državljanke, a nas zato pustje stradati. Sramota! Kdor sedi pri polni skledi, ne ve, kaj je glad.

Ko so v zadnjem času regulirali plače državnim, deželnim in mestnim uradnikom in vsem slugam, so tudi takoj hišni posestniki, obrtniki in kmetje rekli: »Zdaj bomo več plačevali, zato bomo tudi vse draže računili.« To so tudi vsi res storili. Stanovanje, obleka, hrana in vse se je podražilo. Vsi navedeni sloji dobivajo večjo plačo, a vedno tožijo o velikanski draginji; le ubogi, že poprej najslabše plačani učitelj je ostal pri prejšnji škandalozni plači; akoravno mora tudi sedaj stanovati, čeprav v zatohlih sobah, mora se še vedno oblačiti in tudi vsaj toliko jesti, da more v šolo hoditi. Poleg vsega ga pa še vsa društva vedno nadlegujejo s svojo članarino (saj mora biti učitelj kot ljudski izobraževalec pri vseh družtvih, ko višjim, dobro plačanim uradnikom in imovitim obrtnikom prizanašajo). Deželni odbor je imel v najnovejšem času denarja za dacarje (mi ga jim privoščimo, saj ga zaslužijo), a za nas ga ni. Kdor ne more plačati hlapca, ga nima. Če nas dežela ne more primerno plačati, naj nas ne nastavlja.

Kakor čujemo, bo morebiti zopet zboroval deželni zbor. Upajmo, da se bo vendar tistim, ki nam režejo kruh, omehčalo srce, posebno, ker bo tudi duhovski stan deležen izboljšanja v prav kratkem času.

O delovanju naših okrajnih učiteljskih društev vam tudi letos ne morem poročati natančnega.

Naše učiteljsko društvo šteje 12 okrajnih učiteljskih društev, katerim sem poslal društvene izkaze v izpolnitev kakor je bilo sklenjeno pri lanskem občnem zborovanju, a ta izkaz mi je vrnilo samo pet društev (1. kočevsko, 2. kranjsko, 3. ljubljanske okolice, 4. radovljiško in 5. Pedagoško društvo v Krškem.)

Gospode predsednike in tajnike prosim še enkrat, da bi vsaj v prihodnje blagovolili izpolniti in poslati te izkaze tajništvu našega društva, saj s tem ni toliko posla; naš tajnik pa bo potem lahko poročal magistratu in občnemu zboru. Tako poročilo bi bilo pomembno, ker bi bilo iz njega razvidno delovanje vseh naših društev.

S tem končujem svoje poročilo, ki ga blagohotno vzemite na znanje.

Blagajnik, nadučitelj Jakob Dimnik, pravi, da je imelo društvo 416.12 K dohodkov in 124.67 K stroškov, torej 291.45 K prebitka.

Sklenilo se je, da prispevaj za l. 1905 vsako okrajno učit. društvo od vsakega člana 10 h.

Na predlog gosp. Dimnika je bil na tem zborovanju učitelj g. Engelbert Gangl imenovan za častnega člana.

V odbor so bili izvoljeni: Juraj Režek, predsednik; Luka Jelenc, podpredsednik; Jakob Furlan, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; Ivan Bernot, Fran Črnagoj, Viktor Jaklič, Josip Gregorin in Janko Likar, odborniki.

Po volitvi zaključil predsednik shod in pozove zborovalce, da zakličejo cesarju trikrat »Slava!«

II.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Predsednik učitelj Jakob Furlan otvori zborovanje:

Slavni zbor!

V imenu odbora društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani prav srčno pozdravljam vse cenjene gospice tovarišice in gospode tovariše, ki ste se zbrali k današnjemu zborovanju.

Danes imamo pa tudi v naši sredi, in sicer prvič, gg. tovariše izven Kranjske. To sta odposlanca »Učiteljskega društva za goriški okraj« gg. nadučitelja Križman Ignacij in Vižintin Rudolf, in g. Šijanec s Štajerske ter g. Korijari s Koroške, ki jih tudi prav iskreno pozdravljam. Veseli nas, da so se pričeli tudi tovariši drugih kronovin zanimati za naše društvo. Dobro došli!

Ni ga stanu, ki bi bil za svoje naporno in za splošno omiko prepotrebno delo tako slabo plačan, kakor je naš; za katerega bi pa poklicani faktorji tako slabo skrbeli, kakor skrbne naši za nas. Nam res velja izrek: Pomagaj si sam, in pomagaj ti bo Bog!

Učiteljskim otrokom in sirotam v pomoč smo ustanovili to društvo, ki danes praznuje svoj 10letni obstanek. S ponosom lahko rečemo, da je društvo imelo prav lep uspeh; zakaj kakor vam bo pozneje g. blagajnik povedal, imamo nabrano že lepo vsoto denarja. Do letošnjega leta so bili nabrani večinoma le vinarji, ki si jih je učiteljstvo v pravem pomenu besede od ust odtrgalo. Letos ob 10letnici pa smo si pridobili prav mnogo prijateljev izven učiteljstva. Naj bi to število le še vedno raslo!

Za letošnji veliki denarni uspeh se imamo tedaj zahvaliti učiteljem in neučiteljem, največ pa našemu neumorno delavnemu in skoziinskozi za društvo res vnetemu blagajniku g. nadučitelju Jakobu Dimniku. Danes praznuje pravzaprav on desetletnico. On je društvo ustanovil, on mu je ostal duša, on mu je pridobil radodarnih prijateljev. Koliko dela ga je to stalo, koliko skrbi je imel! Kot nameček pa je imel še nasprotnike, češ: »Saj ne bo nikdar konvikta!« Danes nam bo pa dokazal, da je premagal s pomočjo tajnika g. Juraja Režka prve in najhujše težave. Res sme biti ponosen na svoje delo. Bog mu daj le zdravje in srečo še vnaprej, pa bo čez nekaj let sprejemal v Učiteljskem konviktu otroke onih, ki so bili nekdanj »neverni Tomaži«. G. blagajniku pa želim, da bi ta dan prav kmalu napočil.

Poprej sem omenil prijateljev-neučiteljev. Komaj si jih je društvo pridobilo, že nam je letos nemila smrt pobrala dva taka. To sta bila vpokojeni postajenačelnik Ivan Resman in posestnik in gostilničar Ivan Škrjanec. Prvi je bil pokrovitelj in iskren prijatelj našega društva, drugi pa tudi vedno jako naklonjen učiteljstvu, kar je pokazal v svoji oporoki. Čut hvaležnosti nas veže, da se ju spominjamo. Blag jima spomin! Prosim vas, da v znak sožalja vstanete.

O društvenem delovanju vam bosta več poročala gg. tajnik in blagajnik.

Preden preidemo na dnevni red, imam čast vam predstaviti vladnega zastopnika g. komisarja Gutnika.

S tem otvarjam današnje občno zborovanje ter prosim g. tajnika, da nam poroča o društvenem delovanju.

Tajnik učitelj Juraj Režek je govoril:

Slavni zbor!

Dvakrat že, lani in predlanskim, smo se bili zakasnili s svojim letnim poročilom zaradi znane odredbe glede božičnih počitnic. Letos so te počitnice sicer zopet dobile svojo staro čestito veljavo, a zvedeli smo o tem tako pozno, da nismo mogli pravočasno obvestiti o tem učiteljstva in prirediti takrat redni letni občni zbor, kakor je bilo običajno prejšnja leta. Primorani smo bili torej tudi letos odložiti svoje poročilo do danes, kar nam blagovolite oprostiti. Pa saj smo vam vse leto v našem stanovskem glasilu vestno sproti poročali o vsem, o čimer je ukrepal odbor in kar se je sploh vršilo v društvu, da ima o tem lahko že vsakdo jasno sliko pred seboj in da nam skoro niti ne bi bilo treba poročati več o tem. Vendar zaradi lažjega in kračjega pregleda vam hočem vse naše delovanje še enkrat ponoviti v naslednjih vrsticah.

Društveni odbor, ki ste mu bili ob lanskem občnem zboru dne 30. marca poverili društveno poslovanje, si je le-to razdelil sledeče: Jakob Furlan, predsednik; Jožef Cepuder, I. podpredsednik; Luka Jelenc, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik, in odborniki: Fr. Črnagoj, Fr. Gärtner, Engelbert Gangl in Janko Likar.

Odbor je imel tekom leta štiri seje, pri katerih je razpravljaval o društvenih stvareh in si belil glavo, kako bi mogli društvu preskrbeti čimveč zgradbenega kapitala, posebno še o letošnji društveni desetletnici. In reči moram, da se takega lepega uspeha nismo nadejali niti sami. Kamorkoli smo se obrnili in pisali, povsod ugoden odgovor: bodisi pri našem učiteljstvu ali pa pri naših dobrih prijateljih.

Pred vsem se nam je zdelo potrebno urediti pravice pravih članov, kakor to velewa § 8. dr. pravil, kar se je moralo zgoditi že zaradi glasovanja in volitve pri občnih zborih. Da se število pravih društvenikov kolikor mogoče in po najkračji poti poveča, smo uvedli »čekovni promet«; poslali smo vsem šolskim voditeljem in voditeljicam poštno položnico s prošnjo, da poberejo pri tamošnjem učiteljstvu letnino in nam jo skupno pošljejo z imeni vred. Oglasilo se jih je prav lepo število kot še nobenkrat prej, vendar jih je še mnogo, mnogo, ki bi lahko — pa niso; upamo pa, da bodo!

Dalje se je odbor razgovarjal o sklepu, ki je bil sprejet na lanskem glavnem zborovanju naše »Zaveze«: da se naj konviktovo delovanje razširi tudi na ostale slovenske dežele. Odbor je to misel z veseljem pozdravil in o tem z dotičnimi sklepi obvestil Zvezo spodnještajerskih učiteljskih društev v Celju in Deželno učiteljsko društvo v Gorici; objavili smo pa tudi dotične sklepe v »Učit. Tov.« št. 21, da se tudi ostalo učiteljstvo pouči o naših namerah. Žal, da do danes od obeh društev nismo še dobili nikakršnega odgovora, pač pa se je oglasilo učiteljstvo samo in nekatera okrajna društva in ponekod so kar tekmovali, kdo nam bo poslal več in večjih doneskov. To je veselo, tako je prav!

Obrnili smo se — kakor prejšnja leta — zopet do naših okrajnih učiteljskih društev, naj pristopijo kot pokro-

vitelji, prirejajo v našo korist koncerte in nam zbirajo doneskov, kjer se jim le nudi kaka prilika. Kot pokrovitelji so pristopila društva: »Zaveza«, Gorica, Litija, Kranj in Ormož. Koncerte so nam priredili v Postojni, Cerkljah, Šmartnem pri Litiji, Slov. Bistrici, Ptuju in Krškem; mnogo se jih pa namerava še prirediti tekom tega poletja. Tudi z malim nabiranjem ob raznih prilikah se nam je vposlala lepa vsota. Koliko nam je donesla samo »kolekta« poštinih znamk! Iskrena hvala vsem!

S posebnimi prošnjami in poštnimi položnicami smo se obrnili tudi do svojih dobrih prijateljev — in ne zaman! Veleoslavni občinski svet ljubljanski pod vodstvom velezaslužnega svojega župana nam je naklonil skozi 10 let po 500 K in gotovo to še ni zadnji dar našega stolnega mesta. Njemu se je vredno pridružila Kranjska hranilnica z letnim doneskom 300 K, ki pa se bo sigurno izdatno še povečal, saj vodijo zavod možje, ki imajo toplo srce za šolo in v njej delujoče učiteljstvo. Oglasilo se je tudi mnogo naših posojilnic z večjimi in manjšimi doneski, tako na Vrhniki, v Krškem, v Metliki, v Framu, Kreditna banka v Ljubljani, v Žužemberku, Glavna slov. hranilnica in posojilnica v Ljubljani, v Postojni, v Doleh in v Brežicah. Nekaj pa nam jih je obljubilo svojo podporo, ko sklenejo svoje letne račune. Tukaj bi učiteljstvo lahko mnogo storilo za nas, ko bi ob pravem času vložilo dobro besedo za nas; posebno pri posojilnicah, ki jako dobro prospevajo in kjer imajo mnogi naši tovariši kot odborniki veljavno besedo. Priporočamo se jim prav lepo!

Koliko pa se nam je odzvalo drugih dobrih naših prijateljev, vam ne morem vseh imen niti naštet, ker jih je premnogo; pa saj ste jih čitali v našem glasilu in drugih prijaznih nam listih. Za pokrovitelje so se zglasili: c. kr. dvorni svetnik in vseučiliščni profesor dr. Gregorij Krek, državni poslanec Iv. Plantan, ravnatelj Gustav Pirc, Josipina Hotschevar, Karel Lukmann, trgovci O. Bamberg, Iv. Jebačin in Vaso Petričič, in sedaj že v Bogu počivajoči pesnik in pisatelj Iv. Resman in njegova blaga gospa, ki nam je s svojim darom — pokroviteljstvo doposlala še tako lepe in bodrilne besede do slovenskega ženstva za nas in naše zapuščene sirote. (Učit. Tov.« št. 31.) Ob svoji skrajni uri se nas je spomnil tudi naš dobri prijatelj in podpornik Iv. Škrjanec, posestnik, gostilničar in mestni odbornik v Ljubljani, ki nam je poleg prejšnjih svojih darov naklonil še 500 K in lepo knjižnico z omaro vred, kar bo dalo društvu tudi še nekaj sto kron. Bodi jima z Ivanom Resmanom blag spomin med učiteljstvom našim! Naj bi nam dobrotna nebesa naklonila še mnogo takih dobrotnikov! Solze hvaležnosti in priprošnje naših osirotelih revic bi jim gotovo olajšale pot v večnost.

Dokaj nam je prinesel tudi naš »Gospodarski program«, katerega se pa, žal, učiteljstvo le še premalo drži. Ako ne bomo hodili k svojim prijateljem, kako hočemo, da nas bodo podpirali potem oni. Zato le »Svoji k svojim«, ker roka umiva roko! Ta »program« pa se mora uvesti tudi po drugod, ne samo v Ljubljani; saj učiteljstvo čez leto in dan pokupi mnogo potrebščin po raznih krajih, in prijateljev se nam ne manjka baš med trgovci nikjer. Le trdne in resne volje je treba in male agitacije, kar naj bi pa oskrbela naša društva. Prosimo in pričakujemo to od njih, saj gre le za naš skupni blagor.

Dobili smo dalje dvoje književnih daril. Učiteljski prof. R. Peerz je napisal za mladino lepo knjižico »Ein Tag,

ein Jahr im Leben des Kaisers«, vadnični učitelj Iv. Krulc ji je oskrbel slovenski prevod in podarila sta jo našemu društvu. Letos bomo obhajali cesarjevo 75letnico in nudi se nam lepa prilika, da jo razpečamo med šolsko mladino. Šolska vodstva in učiteljstvo naj jo toplo priporočajo našim krajnim šolskim svetom v nakup ob sklepu šolskega leta. Izdati nameravamo knjižico v 5000 iztisih; papir v ta namen bo darovala tvrdka Grubbauer, tisk pa bo oskrbela brezplačno »Narodna tiskarna«.

Učitelj na višji dekliški šoli in »Zvončkov« sotrudenik A. Sič pa namerava izdati in založiti knjižico »Mali risar« ter nam je ponudil ves svoj skupiček od te knjižice. Seveda smo tudi to »ponudbo« sprejeli radostnim srcem. Da bo naša mladina rada in z veseljem segla po tej knjižici, vemo iz izkušnje, ko vidimo, s kakim posebnim veseljem rišejo Sičeve podobice iz »Zončka«. Naša dolžnost pa bo, da knjižico spravimo med mladino.

Odbor se je mnogo razgovarjal in poizvedoval o nameravani »loteriji«, vendar do danes še ni mogel priti do končnega sklepa. Drugo leto pa mu bo morebiti že mogoče stopiti pred občni zbor s konkretnimi predlogi. Dotlej pa pridno razpečavajmo društvene kraje. knjižice, katerih imamo še dokaj v zalogi. Letos se je mnogo nabralo nanje in priporočamo jih posebno štajerskemu in primorskemu, pa mlajšemu učiteljstvu, ki jih še nima, da seže po njih. Posebno pri veselicah s šaljivo pošto bi se jih razpečalo prav mnogo, treba jih je le na zadnji strani gumirati. Ponekod jih tudi uporabljajo tako.

Spomniti se mi je končno še onega deteta, ki se je ob lanskem občnem zboru rodilo iz našega društva in ki prav lepo uspeva ter bo ne le na veliko korist našemu društvu, ampak tudi v čast in ponos učiteljstvu našemu. To je naša »Hranilnica in posojilnica«, ki je imela v tem kratkem času že čez 60.000 K prometa. Za zdaj smo jo podprli s 5 deleži. Gospoda, le pridno jo zalagajmo — tudi po prijateljih — z deleži in vlogami, kadar smo pa v stiski in potrebi, pa se tudi zaupljivo obrnimo do nje. Le vedno »Svoji k svojim«!

Dne 2. grudna smo že v šestič izplačali »Cesarja Franca Jožefa ustanovo« isti učenki.

Naše društvo šteje danes 31 pokroviteljev, 373 pravih in 262 podpornih članov.

Končno izrekamo svojo presrčno zahvalo našim listom in vsem blagim dobrotnikom, ki so nas na kakršenkoli način podpirali v minulem letu in sploh v vsem desetletju. Imenoma pa izreci današnji občni zbor svojo iskreno zahvalo za velikodušno darilo: prvič veleslavnemu občinskemu svetu ljubljanskemu, drugič Kranjski hranilnici.

S tem bi bilo moje poročilo o našem delovanju ob letošnji društveni desetletnici pri kraju. Hoteli smo to svojo desetletnico tudi na zunaj bolj slovesno obhajati in v predvečer občnega zbora prirediti učiteljski koncert; pa o Božiču nam ni bilo mogoče, kakor smo nameravali, sedaj pa smo v velikem tednu. Pa odloženo, ni še zamujeno in izvršili bomo to prihodnji Božič, ako nas Bog poživi.

Rad bi vam bil še podal kratek pregled našega delovanja v vsem desetletju — kar bi bilo vsekakor prav zanimivo — toda že to poročilo mi je toliko naraslo pod peresom, da sem moral opustiti to misel. Pa saj so vsa naša letna poročila objavljena v našem stanovskem glasilu in iz njih se o našem društvenem delovanju lahko pouči vsakdo, kogar to zanima. Reči pa moram, da še nobenega poročila

v vseh desetih letih nisem sestavljal s tolikim veseljem, kakor letošnje, ker vidim, s koliko vnemo dela učiteljstvo, da bi se prej uresničila naša srčna želja, in kako nas izdatno in v čimvečjem številu podpirajo naši dobri prijatelji. Če kdaj, tedaj sem danes do dna duše prepričan, da ne bo več dosti let — in toliko časa naj nas še poživi dobri Bog! — pa bomo videli stati lep spomenik velike svoje požrtvovalnosti — svoj »Učiteljski konvikt«. Zato, gospoda, le

Trdno dajmo se skleniti,
sloga pravo moč rodi;
vse nam bo lahko storiti,
ako združimo moči.

Blagajnik, nadučitelj Jakob Dimnik, je poročal:

Društveno imetje se je v X. društvenem letu pomnožilo za 6182 K 42 h Cesarja Franca Jožefa jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem pa znaša 2963 K. To ustanovo uživa že 6 let učiteljska sirota Bogomila Osana, ki je prejela skupaj že 480 K. Ker se del obresti prilaga vedno glavnici, bo kmalu mogoče napraviti še eno ustanovo. Če seštéjemo imetje konvikta in jubilejske ustanove, ki je tudi last konvikta, znaša vsa društvena imovina koncem 1904 l. **26.667 K 27 h.** Blagajnikovo poročilo je bilo sprejeto z glasnim odobravanjem.

V imenu pregledovalcev računov je poročal učitelj Kecelj ter poudarjal, da so računi v preglednem in uzornem redu ter ves denar plodonosno naložen, na kar izreče občni zbor g. blagajniku Dimniku zahvalo za veliki trud, ki ga ima za društvo.

Sprejet je bil predlog g. E. Gangla, da se obrni odbor za podporo na naučno ministrstvo.

V odbor so bili za XI. društveno leto izvoljeni: Jakob Furlan, učitelj v Ljubljani, predsednik; Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, I. podpredsednik; Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu na Goriškem, II. podpredsednik; Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, tajnik; Jakob Dimnik, nadučitelj v Ljubljani, blagajnik; Engelbert Gangl, učitelj v Idriji, Fran Gärtner, učitelj v Ljubljani, Fran Scheschark, nadučitelj v Kočevju; Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem Gradu na Štajerskem, odborniki. Pregledniki računov so: Anton Javoršek, nadučitelj v Šiški, Karel Javoršek in Alojzij Kecelj, učitelja v Ljubljani.

III.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.

Predsednik Juraj Režek otvori zborovanje s presrčnim pozdravom. Tudi se spominja umrlega člana in tovariša Ignacija Rozmana ter pozove navzoče, da se v znak sožalja in v počaščenje pokojnikovega spomina dvignejo s sedežev, kar se je že med govorom zgodilo.

Ko imenuje za overovatelja zapisnika Luko Jelenc in Vendelina Sadarja, pozove tajnika, da poroča o društvenem delovanju. Poročilo tajnika Alojzija Kecelja obsega dobo od 1. kimavca do 31. grudna 1904, ker je bilo pri lanskem občnem zboru 12. kimavca sklenjeno, da naj se vnaprej sklepajo društvena leta s solarnim letom in ne po dosedaj običajni upravni dobi od 1. kimavca do 31. vel. srpana. V teh štirih mesecih upravnega leta ni nihče pristopil k društvu; umrl pa je 1. grudna 1904 nadučitelj v Vel. Rodlogu Ignacij Rozman. Pokojnik je bil vesel in ljubozniv kolega in kot izboren pevec je vselej in povsod rad in z veseljem sodeloval pri narodnih slavnostih v pokrep-

ljenje domoljubja in našega stanovskega ugleda. Mož blagih lastnosti je mnogo prezgodaj ostavil do zopetnega, neločljivega snidenja svoje najljubše, t. j. ženo in četvero otrok ter nas tovariše, zapustivši v njih in v nas neki vzvišen čut, ki ga ohranjuje in ga bo ohranjeval v častnem spominu.

Društvo šteje 113 članov ter podpira 22 vdov in 18 sirot.

O denarnem stanju je poročal blagajnik Josip Cepuder. Skupnega denarnega prometa je bilo v minolem društvenem letu 25.550,82 K. Društveno imetje znaša **113 644 kron 6 h.**

Sestavljanje računa je dalo osobito za preteklo upravno dobo mnogo dela, ker je bilo treba na podlagi računskega zaključka prejšnje običajne upravne dobe od 1. kimavca do 31. vel. srpana sklepati za solarno leto. In to pretvoritev je blagajnik Jos. Cepuder popolnoma pravilno izvršil, zakar mu je občni zbor na predlog vodje ustavnega zavoda za gluho-neme Štefana Primožiča izrekel iskreno zahvalo in priznanje.

Pregledovalec računov Fr. Marolt je izjavil, da je našel vse knjige in račune v najlepšem redu. Njegov predlog, da se da blagajniku in odboru oprostila, je bil soglasno sprejet.

Odbornik Luka Jelenc je obsežno in izbornu utemeljeval predlog za boljše obrestovanje društvene glavnice, kot ga nudijo hranilnice in posojilnice. Za ta predlog sta se prav toplo zavzela Štefan Primožič in Fr. Črnagoj. Sprejet je bil z ogromno večino. Za to je občni zbor dovolil 20.000 K.

Tudi predlog odbornika Jak. Furlana, da naj društvo ne posojuje več denarja, je bil sprejet.

V odbor so bili izvoljeni: Juraj Režek (predsednik), Jakob Dimnik (predsednikov namestnik), Josip Cepuder (blagajnik), Alojzij Kecelj (tajnik), Jakob Furlan, Josip Gregorin, Anton Javoršek, Luka Jelenc in Janko Žirovnik. Za pregledovalce računov so bili izbrani: Fran Gale, Karel Javoršek in Fran Marolt.

Sine ira!

II.

Drugega dne za »Narodom« je prinesel »Slovenec« članek o nas. V tem članku nas opisuje kot divjake in siroveže. Raznašalce vseh laži med svet — t. j. nas — naposled zagotavlja svoje naklonjenosti. Za to treba, da se sprizajzavimo s »Slovenčev« stranko in brezpogojno uklonimo duha itd.

Ne bomo dolgi. Sploh je že v 15. številki v »Tovarišu« v članku »V ofenzivi« dovolj jasno povedano stremljenje klerikalne stranke. Da pa ne poreko, da molče priznavamo vsa ta nam očitana svojstva, moramo le posvetiti tem »Slovenčevim« cvetkam malo odgovora.

Pravite, da smo poročevalci vseh umazanosti iz Marijinih družb v liberalne liste. No, dobro! Kdo pa nabere med tednom več laži, ko ravno vaši zastopniki s kolarjem? Glede vsebine teh poročil in njih resničnosti je imelo že opetovano priložnost sodišče izreči svojo sodbo, ki vam ni pritisnila pečata poštenosti. O sirovosti se ne bomo prekljali z ljudmi, ki še nikdar niso imeli čuta dostojnosti. In naj smo tudi sirovi, vendar ljudi še ne hujskamo na poboje, kar se pa med vami že godi. Da bi se spravljali z ljudstvom, tega nam ni treba. Mi smo spravljeni z njim in želimo temu največjo

srečo, a zraven pa tudi prostosti, da bi že končno strlo verige, ki ga z njimi vi priklepate. Seveda je to mogoče dognati le potom izobrazbe, temeljem ljudske šole. Tega se pa vi bojite in nočete. Odtod zabavljanje na šolo in hujskanje z besedo in peresom. Ali si moremo misliti še več, nego delate proti nam in šoli z »Domoljubom« s številko za številko? Treznemu človeku se dozdeva, kakor bi bil ta obiskurni listič nalašč v ta namen ustanovljen. Vi ste tisti, ki očitno hujskate to ubogo, nevedno ljudstvo proti spravi z učiteljstvom, oziroma s šolo. Poznamo vas in dobro vemo, za kaj vam gre. Za neomejeno oblast in brezpogojno vdanost.

To je tista sprava z ljudstvom. Iz te moke, odkrito povedano, ne bo kruha. Pozivljete nas, kar nas je »slabih« — in to nas je večina, zakaj slabi smo vsi brez izjeme, ki ne hodimo z vami — naj se združimo v socialno demokracijo. Zaščitniki vere in nauka Kristusovega, kdo se pa družijo s to stranko rajši ko vi, če mu to le količkaj kaže, da pride po tem poti do moči? Tedaj na stran vse versko prepričanje; med staro šaro stanovitnost in na pomoč vse framasone, če treba in če ti hočejo. Kar sami počenjate, tega ne očitajte drugim in jim ne štejte v greh. Kar je dovoljeno drugim, bodi dovoljeno tudi učiteljem. V tem oziru ohranite le zase te dobre svete. Da so dobri učitelji le vaši pokorni sluge, o tem ne bomo izgubljali besed, četudi je dobro znano, da so ravno ti brez svojih nazorov in brez svoje volje. Zgled ta in ta.

Na to svojo vabo dvomimo, da bi ujeli kakega nepremišljenca. Z ljudmi, ki so ko dvorezni nož, navzdol drugačni, navzgor vneti zagovorniki šolstva; drugačni v srcu, drugačni na jeziku, učiteljstvo ne gre. Že smo vam opetovano povedali, da nam je šola in napredek nad vse. Mi želimo narodu boljših časov. To se pa dožene, kar je dokazano pri drugih naprednih, imovitejših narodih, le z izobrazbo in zopet le z moderno, vsem zahtevam zadostujočo šolo. Vi pa za to še nikdar niste bili in kot taki ne morete biti. Kakor do zdaj, tako boste za naprej skrbeli s svojimi nastopi, s svojimi listi in lističi za inferijornost našega naroda, dokler se ne dozida jez, ki bo ta val zajezil; in ta jez je naša šola. In zidarji tega jeza smo mi učitelji, ki od svojega dela ne odnehamo; zato tudi z vami ni in ni združitve. Jasno povedano tudi vam — sine ira!

Uradno tiranje v pokoj.

Omenili smo že zadnjič, da so poslali ravnatelja Ivana Lapajneto v Krškem uradno v pokoj. Ni še dolgo, odkar se je udomačila ta razvada pri nas. Tega učiteljstvo seveda ne more mirno prenašati, ker imajo taka in enaka uradna tiranja v pokoj izvečine politiško ozadje in izvirajo iz zasebnih razlogov in nestvarnih nagibov.

V tem primeru nam je oseba g. Lapajneto popolnoma postranska stvar. Niti toliko ne moremo reči, da bi bil naš zvest somišljenik. Vkljub temu nikakor ne moremo trpeti, da bi zaslužnega in idealnega šolnika metali med obrabljeno šaro, pred vsem pa treba tu očitno in s protestom ožigosati sistem, ki se je utihotapil v naš šolski ustroj.

Posebno že iz tega zadnjega vzroka priobčujemo današnje vrste v izpopolnitev zadnje naše tozadevne notice. Naši podatki slone deloma na rekurzu prizadete stranke, deloma na

člankih v »Eдинosti« z dne 15. in 16. t. m., deloma na tem, kar so nam sporočili naši zaupniki.

Ravnatelj meščanske šole v Krškem so uradno upokojili iz posebnega vzroka, ki povzdiga ta dogodek iz okvirja osebnega pomena do splošno načelne važnosti, in če se odločno ne upremo, bo ustvarjen nevaren prejudic, ki bo c. kr. dež. šolskemu svetu dajal uverenje, da ta korporacija sme in more, kar hoče, ko gre za importacijo Slovincem sovražnih tujincev in potom tega — za ponemčevanje našega naroda v osrednji pokrajini Slovencev.

Znano je, da nimamo še niti ene slovenske meščanske šole, ki je za srednji stan silno potrebna. Imamo pa že več nego 30 let ugodne šolske zakone za Kranjsko in Goriško glede ustanavljanja teh učilnic. Na podlagi teh zakonov je bila vlada in so bile šolske gosposke dolžne, da bi nam bile v teku 30 let ustanovile v teh dveh deželah vsaj kakih deset teh učilnic. Toda ti faktorji niso storili svoje dolžnosti. Le v Krškem, kjer je sicer malo mladine, so ustanovili tako šolo za dečke. Toda še ta je bila (četudi le za slovenske otroke) nemška, ker je darovalec šolskega poslopja tako želel!

Med slovenskimi učitelji se je ravnatelj Lapajne že pred 30 leti vnel za šolski napredek na narodni podlagi. Potezal se je osobito za meščansko šolo. Na Kranjskem je bil on prvi učitelj, ki je dostal izpite za to kategorijo šol. Toda ti izpiti bi mu ne bili nič hasnili, ako bi bil čakal, da vlada ustanovi kako slovensko meščansko šolo. Ni mu preostajalo drugega, nego da je zaprosil za mesto na nemški meščanski šoli v Krškem. Nemški učni jezik ga je sicer plašil, toda oplašil ga ni. Ako se slovenski učitelj le trudi in trudi, že ubije z veliko potrpežljivostjo, z najboljšimi metodami in s pomočjo materinščine v teku let precej nemščine slovenskim otrokom v glavo. Ko so pred 26 leti otvorili šolo na Krškem, je vstopilo prvi dan le 12 učencev. Kako naj učitelj iz takega števila napolni v dveh letih dva razreda in v treh letih tri razrede?! Treba je bilo umetnosti, vztrajnosti, da se je v teku let nemška šola napolnila. Napolnila se je s slovenskimi otroki.

Ko je ravnatelj Lapajne pred 26 leti prišel v Krško, je pisala »Laibacher Schulzeitung«: »Man hat in Gurkfeld den Bock zum Gärtner gemacht.« In ravnatelj Lapajne je imel težko stališče. Njegov predstojnik je bil nemški ustavoverec. Ko mu je na priliko narodni okrajni šolski svet dovolil prvo kvinkvenijo, mu je ta ni hotel nakazati, rekši: Wenn es Ihnen nicht recht ist, geben Sie mich in den »Slovenski Narod«. Nastopila je potem Taaffejeva in Winklerjeva doba in bilo je nekoliko boljše za Slovence na Kranjskem. Pa prišli so zopet slabši časi. Vlada je začela silno skrbeti za nemško šolstvo na Kranjskem. Kjer je bilo le nekaj nemških otrok, je ustanavljala zanje nemške šole, v katere pa so jemali slovenske otroke, ker je bilo nemških premalo. Take napol nemške šole so smatrali potem za pravo nemško posest, ki jo je bilo treba skrbno čuvati. Za kakih 30 nemških šol na Kranjskem n. pr. sta nastavljena dva nemška nadzornika, dočim mora slovenski nadzornik nadzorovati do 60 šol. Tudi krško nemško meščansko šolo so smatrali nemški politiki za pristno nemško posest. Ta postulat je bilo čitati vsaj pred leti v takozvanem »binkoštnem programu« avstrijskih Nemcev. V tem programu so poudarjali, da mora meščanska šola v Krškem priti v nemške roke.

Vlada je pošiljala v Krško hude Nemce in nemškutarje za nadzornike (profesorje: Knappitsch, Benda, Proft, Belar). Ti so učitelje stiskali in stiskali. Šola je v teku let vzgojila

veliko učencev. Ti so sedaj v lepih službah in pri dobrem kruhu in so hvaležni nekdanjim učiteljem. Dva sta jim celo postala tovariša na zavodu. Vsi učenci so hvaležni tem učiteljem, le navedeni nemškutarski nadzorniki ne. Ti so imeli predsodke ali pa čudna navodila od svojih višjih.

V tem oziru je imel zlasti ravnatelj Lapajne neprilik. Ker je z ministrskim dovoljenjem uvedel slovenščino kot učni predmet za dve ali tri ure na teden, so mu očitali, da daje šoli preveč slovenskega značaja. Ako je kak nemški nadzornik zapazil na zvezku besedo »Pisanka«, je postal že srdit. Ako je ravnatelj vpričo njega sicer nemško govoril vso uro, če pa je o tem le en sam izraz tolmačil po slovenski, že je bil ogenj v strehi. Ko je ravnatelj pri konferenci hvalil in branil svoje tovariše, je zavpil tak nemški mož nad njim: »Sie werden keinen Advokaten für Ihre Lehrer abgeben.« Ako so ti nemški nadzorniki še druge učitelje tako pestili, so pač zaslužili, da so lepo avanzirali: Knappitsch je postal ravnatelj učiteljišča v Celovcu, Benda ondi profesor, Proft gimnazijski ravnatelj v Celju in sedanjega nadzornika Belarja že še čaka kako odlikovanje. Vlada pa je imela še druge pomočnike, da je ustrahovala krško meščansko učiteljstvo. Okrajni glavar Schönberger na priliko, ni bil zadovoljen samo z »Deutsche Unterrichtssprache« pri učencih, ampak je uvedel še za učitelje »Deutsche Dienst-Sprache«, je hotel imeti sam meščansko šolo v svoji oblasti in ni privoščil, da bi bila podložna tudi krajnemu šolskemu svetu, kakor zahteva zakon. Njemu na strani je stal tudi deželni šolski svet. Ministrstvo in upravno sodišče sta sicer zavrnila glavarja in ljubljansko gospodo; toda ukora, ki ga je ravnatelj Lapajne po nedolžnem dobil ob tej aferi, ni nihče preklical.

Vkljub temu je šola napredovala. Prihajalo je vedno več učencev, tako da je število naraslo na 100. In praznovala je svojo 35letnico. Kakor je Martin Hotschewar rad podaril šolsko poslopje in ustanovil ustanove (ki pa imajo preveč nemških pogojev), tako se je tudi vdova rada spomnila o priliki 25letnice te šole, česar bi gotovo ne bila storila, če ne bi videla lepega sadu 25letnega delovanja te šole pod vodstvom Ivana Lapajmeta. Spomnila se je na ta veledušni način, da je temeljito popravila šolsko poslopje in ustanovila z vsoto 60.000 K še četrti razred na tej šoli. Ob tej priliki je bilo veliko veselja in radosti v Krškem. Toda kmalu se je obrnilo na slabše v stvari ravnateljve osebe. Njegovi predstojniki, osobito profesor Belar, nemški pristaš, (čigar oče je bil pa še dober Slovenec), si je mislil: »Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen.« Nagovarjal ga je najprvo izlepa, naj prosi za upokojenje, češ: »Wir werden schon für einen ehrenvollen Abzug sorgen.« Z ozirom na zakon pa, ki zahteva za upokojevanje na lastno prošnjo 35 službenih in 60 starostnih let, pa ravnatelj ni mogel ustreči ne njemu ne deželnemu šolskemu svetu, ker se ni mogel izkazati s temi pogoji. Toda profesor Belar je mogočen po pregovoru: »Folgst du nicht willig, so brauch' ich Gewalt.« Zato ga je pri lanski inšpekciji nahrulil: »Hat Er noch nicht sein Pensionsgesuch überreicht?«

Lahko mu je bilo tako kategorično nastopati, zakaj zaslombo je imel v deželnem šolskem svetu, ki je neprenehoma pritiskal na ubogega ravnatelja. Ta poslednji se je opravičeval in opravičeval s krstnim listom in zdravniškim izpričevalom, da ne more še ustreči temu povelju, in podarjal, da je še sposoben in zdrav, da bi bil preveč oškodovan in da stori vse, samo da bi mu še prizanesli. — Na posled se je pa vendarle vdal v toliko, da bo l. 1906. sam

prosil za upokojenje in za odmero plače za 38 let, ker bi namreč tedaj potekla tolikoletna doba, odkar si je pridobil učiteljsko usposobljenost. Toda vse te njegove uradne in mnogoštevilne privatne prošnje niso nič pomagale: uradoma so ga upokojili, odmerili mu penzijo samo za 36 let, oškodovali ga za kakih 1000 K in mu učinili pred svetom ne malo nečast. Učiteljski penzijski fond mu bo pa moral vsaj za nekaj let prehitro plačevati penzijo.

Temu dodajamo še nekaj vrstic v razjasnilo, to pa še zlasti zato, ker se širijo n. pr. po Ljubljani napačne vesti, kakor da bi bil okrajni šolski svet krški z učiteljskim zastopnikom vred predlagal upokojitev.

Običajno se vrši obravnava pri sejah c. kr. okrajnega šolskega sveta, kadar gre za to, da stopi ljudski učitelj v pokoj. Okrajni šolski svet stavi svoje predloge, in deželni šolski svet ukrene po svoje. Da bi moral glede upokojenja staviti najprej okrajni šolski svet svoje predloge, ali da bi se moral deželni šolski svet na te predloge ozirati, o tem ni zakonitih določil. Ako se pa že pri upokojevanju ljudskega učitelja stvar obravnava najprej pri okr. šolskem svetu, bi se moralo to zgoditi še v večji meri, kadar gre za upokojitev meščanskega učitelja. Meščansko učiteljstvo plačuje namreč okrajni šolski svet, ki je imel celo pravico imenovanja. In baš upokojeni ravnatelj Lapajne je bil plačan iz okrajnega šolskega fonda in je bil svoje dni prezentiran od okrajnega šolskega sveta v Krškem.

Zdaj pa, ko je c. kr. deželni šolski svet zahteval, da vložijo Lapajne prošnjo za upokojitev, ni spravi predsednik krškega okrajnega šolskega sveta te zadeve na dnevni red. Šele eden članov je to zadevo sprožil, pri kateri priliki se je vsa korporacija z učiteljskim zastopnikom (enim, zakaj drugi je g. Lapajne sam) izrekla zoper upokojitev gospoda ravnatelja.

Iz vsega tega je torej razvidno, da so vladali v tej zadevi nestvarni razlogi in da je gosp. Lapajne vkljub pohvalnim dekretom in mnogim zaslugam na pedagoškem in slovstvenem polju — žrtev razmer.

Tega pa seveda ne moremo odobravati, nego povzdigamo tudi mi svoj glas v obrambo resnice in pravice. K temu nas sili naše liberalno prepričanje.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca sušca 1905 K 57.212.04.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Postojnsko učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v četrtek, 4. maja ob 10. uri dopoldne v Matenji vasi pri Postojni. Poleg običajnega dnevnega reda je tudi predavanje: »Učiteljevo delo na narodnogospodarskem polju« — govori g. F. Mercina, učitelj v Vipavi. — Pred zborovanjem se odkrije nagrobni spomenik, ki ga je postavilo naše društvo rajnkemu učitelju F. Grosu. — Za obed naj se blagovoli vsakdo oglasiti z dopisnico: M. Znidaršič, trgovec, Matenja vas, Prestranek. — K polnoštevilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo litijskega okraja javlja svojim članom, da bo hospitacija dne 4. maja t. l. na ljudski šoli v Velikem Gabru. Pričetek ob 10. uri dopoldne. Obravnava: a) v II. razredu »uporabna naloga v smislu množitve«, Jos. Zajec; b) v I. razredu črka »H« po Levčevem lepopisu, gospica Ana Krašovic. Takoj po hospitaciji bo občni zbor učiteljskega društva litijskega z običajnim vzporedom glede na § 26. društvenih pravil; zraven tega pa tudi volitev gg. delegatov za letošnjo glavno skupščino »Zaveze« in nasveti.

Za slučaj, da bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se sklicuje pol ure kesneje drugi občni zbor, ki je pri vsakem številu članov veljavno sklepčen. — Za skupno kosilo naj se gospodje in gospice blagovolijo oglasiti do 1. ali 2. maja t. l. pri gospé Josipini Hribarjevi, gostilničarki, ali pa pri šol. vodstvu v Velikem Gabru.

K hospitaciji in občnem zboru najvljudneje vabi vse gg. društvenike in gospice društvenice, kakor tudi goste
Josip Zajec, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo v četrtek dne 6. aprila v Žužemberku. Zborovanje je bilo združeno z dvema hospitacijama. Nastopila sta gdč. Stefanija Pečar in g. Josip Zajec, ki sta častno rešila svojo nalogo. Posebno moramo pohvaliti g. Zajca, ki je prav mojstrsko izvršil svoj nastop iz risanja.

Pri zborovanju se je sklenilo predložiti vladi nova pravila, ki so bila navdušeno sprejeta. — G. učitelj Žen pa je predaval »Kako stališče zavzemaj učitelj napram dnevnim pol. vprašanjem, tičočim se učiteljstva.«

Po zborovanju se je zbralo vse učiteljstvo k skupnemu obedu. V našo sredo so prišli tudi g. župan, c. kr. notar in še več drugih odličnih gospodov. Pokazali so s tem, da čutijo z ubogim trpinom-učiteljem. G. notar se je v lepih besedah izrazil, da učiteljstvo — dasi prezirano in teptano — dožene vendar svoj vzvišeni smoter. Dokler ima narod tako učiteljstvo, ki — dasiravno tako slabo gmotno podprto — vestno izvršuje svoj poklic in se upira vsem nasprotnikom, ne more propasti. Tako učiteljstvo bo in mora doseči to, česar si želi, kar pošteno zasluži.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 4. majnika t. l., ob pol 11. uri dopoldne v Konjicah. Na vzporedju je: Poročilo delegata o »Zvezinem« zborovanju; pogovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih; volitev delegatov k »Zvezinemu« zborovanju. K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Ormoško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 4. maja t. l. v Ormožu po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Zakaj bi se naj učitelji intenzivno bavili s filozofijo? Podava g. R. Košar. 4. Poročilo o II. obč. zboru »Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic«. Poroča delegat g. A. Kosi. 5. Razgovor o dopisu ljubenskega učiteljskega društva v zadevi predlogov za letošnjo deželno skupščino in stavljenje konkretnih predlogov. Predlagatelj g. J. Košar. 6. Nasveti in slučajnosti. Začetek zborovanja ob 10. uri predpoldne.

K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 4. maja t. l. ob pol 10. uri dopoldne v okoliški šoli po naslednjem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Računanje na nižji stopnji, osobito poudarjaje merjenje in deljenje. Podavatelj gospod profesor Lavtar. 4. Poročilo o občnem zboru »Zveze v Celju«. 5. Volitev delegatov za »Zavezo«. 6. Društvena poročila in nasveti. Po zborovanju skupen obed — ne banket — v »Narodnem domu«. Vsaka šola blagovoli naznaniti število udeležencev do 1. maja. K prav obilni udeležbi vabi J. Kopic, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje dne 7. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v šoli na Vidmu. Vzporod: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Razgovor o vzporedju letošnje uradne konference. 4. Nasveti in želje. Odbor pričakuje, da se cenjeni društveniki udeležijo zborovanja polnoštevilno.

Ptujsko učiteljsko društvo je imelo 6. t. m. svoje zborovanje. Udeležba je bila dobra — zbranih nas je bilo nekaj nad polovico. Prosim, naj se nihče ne izpodtika nad izrazom »dobra« — ker v naših razmerah je to nekaj izrednega, namesto »razmerah« bi bilo tudi boljše rečeno: pri renomirani učiteljski malomarnosti. Pohvaliti je tudi p. n. tovarišice, ki so tvorile $\frac{1}{3}$ vseh zborovalcev, to je v resnici dosti, zlasti če se vpošteva, da je bila od vseh v mestu stanujočih navzoča samo ena. Mimogrede bodi omenjeno, da ima omenjena samo še eno tovarišico v učit. društvu.

Toda k stvari!

G. predsednik pozdravi gosta g. prof. dr. Komljanca in g. Wankmüllerja, nadučitelja od Sv. Duha v Halozih. Društvu je na novo pristopil novi nadučitelj v Stoprcih, g. A. Hren. Pismo sta opravičila svojo odsotnost gg. Šorn in D. Serajnik str. — Kot prva točka na dnevnem redu je bilo predavanje g. dr. Komljanca o modernem slov. pesništvu. G. prof. je sam omenil, da naslov sicer ne bo odgovarjal do pičice predavanju, vendar ni motilo to nobenega poslušalca, in vsakemu je bil splošni pregled slov. pesništva le nekak uvod k onemu, kar je povedal g. prof. o modernem, o novem pesništvu. In to zadnje je razvijal g. prof. v lahkem, poljudnem tonu, a vendar natančno. Burno ploskanje mu je bila pohvala, in zahvala naj bo izrečena na tem mestu! — Pri razgovoru o referatih za letošnjo okr. učit. skupščino se je razvil živahen pomenek, zlasti pri razgovoru o vprašanju »Kako vzgojij mladino, da bo spoštovala avtoriteto«, so bila mnenja različna. Skupni pa smo bili v tem, da nima samo učitelj moči vzgajati k spoštovanju avtoritete, ampak so še drugi faktorji, ki pa ravno uničujejo tisto malo moči, ki jo ima učitelj v tem oziru. — Nadalje smo se razgovarjali o vprašanih ljubenskega učit. društva in smo večini docela pritrdili, nekatere pa nekaj izpremenili in to sporočili omenjenemu društvu. — Za občni zbor »Zveze slov. štaj. učit. društev«, ki se je vršil na velikonočni torek, sta določila kot delegata gg. J. Kopic in Fr. Flerè. — Med slučajnostmi se je naglašalo, naj zastopnik učiteljstva, ki se sedaj voli, ne vstopi v okr. šol. svet pri teh razmerah in pri tem okr. zastopu, kateremu je najvišje sodišče dokazalo nezakonito izvolitev. Tako je prav, tudi učiteljstvo naj pokaže, da ne pusti, da bi se pometalo z njim, in tudi ono naj pokaže svoj čut do časti in obrne takim ljudem hrbet! — Glede pobiranja za stroške stalnih odborov, katere prispevke pobira tov. g. Požegar, se sklene, da se naj to pobira pri okr. učit. skupščini, ker večina(1) članov stalnega odbora sploh ni pri društvu, drugi pa niso vedno navzoči. — Tovariš g. Gorup predlaga, naj se zavrže sklep učit. društva, da ne pristopi k »Hranilnici in posojilnici Učit. konvikta«. To se zgodi, določitev deleža pa se prepusti odboru. Razveljavi se tudi sklep glede naročbe »Zvončka« in se ga sklene zopet naročiti. S tem je bilo zborovanje končano in za prihodnje zborovanje se določi prvi četrtek v maju, in sicer v »Nar. domu«, kjer bo tudi skupni obed. —č.

Vestnik.

Za učiteljski konvikt je daroval g. M. Grubbauer, izdelovatelj in zalagatelj šolskih zvezkov v Lincu, na račun tek. šolskega leta 200 K.

Učiteljski dobrotniki. G. Jernej Bahovec, trgovec s šolskimi zvezki iz tovarne M. Grubbauerjeve in različnimi šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 50 K; »Ljubljansko učiteljsko društvo« na račun pokroviteljine 50 K (preostanek darov za R. Pišev nagrobni venec); »Logaška posojilnica« 45 K; g. Pavel Kloboves, usnjarski mojster v Poljanah, 2 K; g. Gregor Peternel, gostilničar v Poljanah, 1 K; g. Ivan Jebačin, trgovec in lastnik »Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate« v Ljubljani, II. obrok na račun pokroviteljine 50 K. Živeli učiteljski dobrotniki in njih nasledniki!

Čekovni promet Učit. konvikta. (Letnina za l. 1905.) G. Ivan Mandeljč, nadučitelj; g. Mihael Vrbič, učitelj in

gdč. Mar. Bernot, učiteljica v Sodražici; g. Lovro Perko, nadučitelj in gdč. Grozdana Pader, učiteljica v Poljanah; g. Janko Rudolf, nadučitelj in gdč. Marica Bole, učiteljica v št. Vidu pri Vipavi; g. Josip Zajec, nadučitelj in gdč. Ana Krašovic, učiteljica v Vel. Gabru; gosp. Fran Zorè, učitelj v Šmartnem pri Tuhinju; g. Josip Žirovnik, nadučitelj, gdč. F. Strlè, učiteljica in gdč. Fr. Kalmus, učiteljica v Gorjah; g. Radoslav Srebotnjak, učitelj v Lokvi; g. Anton Ivanovič, učitelj v Tatrah.

Kolekta poštnih znamk za Učit. konvikt. Iz Kranja kolekta št. 5; iz Sodražice in Ribnice kolekta št. 16 (13:50 K); iz Zeleznikov kolekta št. 5.

Nove vrste poročila. Na drugem mestu prinašamo poročilo o hospitacijah, ki sta se vršili v obeh ljudskih šolah v Kranju, tako poročilo namreč, o katerem mislimo, da je povsem objektivno in sedanjem času tudi najprimerneje. Doslej smo čitali taka poročila podrobneje samo v učiteljskih listih, kar je tudi najumestnejše, saj se podaja v njih tvarina, ki zanima zgolj učiteljstvo. Kritikovati posamezne učne nastope, je jako poučljivo in vsega priporočila vredno. Upamo si celo trditi, da ima vsak od pametne in zdrave kritike in od stvarnega razgovaranja o dotičnem predmetu več koristi kakor pa od še tako dobro uspelega nastopa. Takt pa zahteva, da se dotakne kritik predavatelja le na rahlo; oseben ne sme nikdar postati. Prav navaden takt pa tudi hoče, da naj glas kritike v enakih slučajih nikdar ne prestopi šolskega praga, naj ostane torej vse med štirimi stenami. Kapital, morda celo političen kapital kovati iz kake nedolžne stvarce, pa je grdo, posebno ostudno pa je, če je povzročiteljica istega kaka učiteljica. Poročila o hospitacijah so dobila v Kranju novo smer, očitvidno po zaslugah gospice predavateljice in nekega klerikalnega suplenta. Javno na sramotni oder se hoče namreč postaviti v »Ljubljancanki« in v sobotnem »Slovcu« v običajnih novicah iz Kranja tistega učitelja, ki se je spozabil tako daleč, da se je upal sicer strogo stvarno kritikovati učno pot, katere se je posluževala učiteljica P. pri metodični obravnavi b. sest. »Zolne«. V »Ljubljancanki« se je trdilo, da je popolnoma zavrgel omenjeni učitelj to »moderno« metodo, nekaj vrst dalje pa se čita, da je gospod nadzornik takoj na to še posebno priporočal posluževati se učiteljstvu te metode. Da bi gospod nadzornik nekako demonstrativno priporočal ravno to vrsto metode, kakršno nam je podala gospica učiteljica, je gola laž, ker je pozneje on niti omenil ni več. Gospica je morda pač študirala biološko metodo, a njen nastop pa je pokazal, da je ni prebavila. Še lepše pa se bere v »Slovcu«. Tam pravi novičar med drugimi doslovno: »Čudimo se pa, da je napredni učitelj popolnoma zavrgel moderni, biologični način poduka, ki se ga je posluževala gdč. predavateljica in ki ga priporočajo vsi šolski nadzorniki, ter pokazal s tem popolno nepoznanje pridobitev na polju šolstva. Zavist slepi!« V natančneje pojasnilo je treba najprej pribiti, da štejejo »Slovenčevci« somišljeniki, ki kujejo v potu svojega obraza sobotne »Novice iz Kranja«, imenovano gospico med svoje najzvestejše pristašnje. Ta metoda, ki je že stara toliko in toliko let, je zablížčala v glavah kranjskih novičarjev, po inicijativi predavateljice same seveda, kar čez noč v vsem veličastvu in v največjem sijaju, občudujočim bralcem pa jo kažejo liki cirkus Fumagali, za najnovejšo in najmodernejšo metodo, v kateri se kajpada naprednemu učitelju niti ne sanja ne. Oh, oh, kaj bo! Ti napredni učitelji zaostajajo res daleč za klerikalnimi Slomškaricami. In pa to »popolno nepoznanje pridobitev na polju šolstva«! Te-te šment! Kaj pomeni zadnji vzkljik »Zavist slepi!«, pa ne razumemo pri najboljši volji. Zavist bi menda slepila le takrat, kadar bi kdo nastopil istočasno z drugim, a bi prvi zabavljajal o drugem, če bi se vedelo, da se je njemu nastop popolnoma ponesrečil, a drugi pa se je odlikoval kar najbolje. Ker se je zatekla gospica, kakor že rečeno, popolnoma po nepotrebnem k poročevalcu »Ljubljancanke« in nekaj dni pozneje pa k »Slovcu«, dasi ni imela za to niti najmanjšega povoda, ne zasluži za svoje ruvarsko dejanje nikakega pardona. Kolikor se spominjamo, je omenjeni tovariš takoj v pričetku zatrdil, da se ne misli nastopa kot takega prav nič dotakniti. Vsi

smo imeli zavest, da mu je bilo pred očmi, dobri stvari samo koristiti. Če bi hotel biti kdo strogo pravičen, pri vsem tem pa še vedno objektivni, bi lahko z vso mirnostjo trdil, da je pokazal prvi nastop, kakšen je vzoren, drugi pa, kakšen je ponesrečen nastop. V ta namen sta mu nudila oba nastopa kaj hvaležno polje. V zadnjem slučaju pa bi moral seveda navesti golo resnico, da je bila že vsa slika popolnoma priučena, pripravljena dobesečno, saj se je bavila gospica predavateljica z njo dokaj ur prej, kar pa je pričalo očito tudi to, da smo slišali pri mnogih učenkah prej odgovor, preden je bilo izrečeno celotno vprašanje. Semkaj menda metijo besede v »Ljubljanki«, ki se glase: »Die Schülerinnen der 4. Klasse legten klares Verständnis an den Tag und beantworteten die gestellten Fragen gar gut.« V podkrepljenju zgorajšnje trditve, pa bi moral tudi omeniti, da ni nikaka »pridobitev na polju šolstva«, če se trpi, da vse učenke brez izjeme pojo prav zategnjeno posamezne stavke. K »modernemu načinu poduka« menda tudi ne sodi, če vidi učiteljica »posebno pridobitev« odgojne smeri v tem, da sramoti učenke pred toliko množico tujih ljudi s celo vrsto neslanih, trpkih in rezkih opazk. Povedati pa bi se dalo še marsikaj, a to nikakor ni naš namen. Rečemo samo to: Res je, da je slabo stvar težavno hvaliti, toda vsak se lahko ubrani, če mu ne prija, brez vsakih težkoč resnične, morda navidezno celo pereče kritike, če je le toliko previden, da po raznih listih ne izzivlja in ne prodaja preležane volne za pristno svilo. Pregovor, ki pravi, da je molčanje zlato, ima v tem slučaju svojo najtrdnjšo oporo.

Redna seja c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 13. aprila 1905. Definitivno so bili nameščeni: Katarina Valenčič na Premu, Štefanija Kokalj v Košani, Marija Močnik v Žireh in Anton Šeme v Starem trgu pri Ložu. Imenovanje suplenta Matije Pirca pravim učiteljem na komunalni nižji realki v Idriji je bilo potrjeno. Učiteljica J. Fortuna v Cerknici je bila na svojo prošnjo stalno upokojena. Dovolila se je ustanovitev dvorazrednice v Jaršah, razširjenje ljudske šole v Šent Jurju v dvorazrednico, šoli v Suborju in Breznici postaneta trirazrednici. — Premeščena je supletinja na ljudski šoli v Dobropoljah, gđ. Marija Pogačnik, kot provizorna učiteljica v Loški potok.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico z dne 17. in 18. aprila t. l. Iz uradnih naznanil je posneti, da se je razširila dvorazrednica v Ajdovščini v trirazrednico ter da je dobil tukajšnji okraj za 960 K ubožnih knjig iz c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaju. Dež. šolskemu svetu se predlagajo v definitivno nameščenje: Nadučiteljem v Bilje g. Urbančič Josip, dosedanji nadučitelj v Oseljanu; učiteljem-voditeljem v Gabrijah pri Ajdovščini g. Bric Josip; učiteljem-voditeljem za Vrtovin g. Zorn Franc; za Lokve ad personam gđ. Jadviga Strel ter za Plave g. Musič Ant. Učiteljem na trirazrednici v Renčah se definitivno namesti g. Drovenik Josip, na trirazrednici v Solkanu g. Kuntih Maks in na trirazrednici v Rihenberku ad personam gđ. Šušteršič Angela. Definitivno se namestijo te-le gospice učiteljice: za Dornberg Rožica Bizjak, za Kanal Franja Krajnik, za Miren Zofija Vilhar, za Dol Bostjančič Katarina, za Grgar Blažica Ernesta, za Ozeljan Ljudmila Eržen, za Ročinj Kovačič Marija. Za mesta Lokovec, Banjšice-Vrh, Podlaka, Dol. Lokovec in Kamnje ni bilo prošilcev. Premaknila sta se iz II. plačilne vrste v I. Vilhar France in Zorn Ivan, ter iz III. plačilne vrste v II. Krmac Anton, Vižintin Rudolf in Bitežnik Josip. Sprejeli so se, izvzemši nekaterih, predlogi uradne skupščine iz leta 1904. Sklenilo se je, razširiti enorazredno ljudsko šolo v Desklah v dvorazredno ter zavrnilo prošnjo občinarjev iz Vitovelj za ustanovitev ekspoziature. Dovolile so se nekatere podpore, predujemi in poprave. Pregledovalcem računov za leto 1904. so bili izvoljeni gg. Klančič, Konjedic in Pavlica. V tem letu se sezidajo šolske stavbe v Čepovanu, Mirnu in Rihenberku.

K.

Pivsko učiteljstvo je imelo v teku dveh mesecev zopet dva vrlo uspela sestanka, združena s hospitacijama. Dne 16. marca smo se zbrali na Premu, kjer je tovariš Jos. Kobal prav izvrstno nastopal iz računstva. — Dne 13. aprila pa

smo se zbrali pri tovarišu Rud. Horvatu v Zagorju. Ta pa nas je s svojim nastopom presenetil. Nastopal je iz risanja v naravi v dveh oddelkih. Učitelj, ki se toliko trudi, mora imeti dobre uspehe. Otroci v obeh oddelkih so dano jim nalogo prav dobro, da, nekateri mojstrsko izvršili. Gospica učiteljica Dovgan nam je pa razkazovala risarske izdelke tamošnje šole.

Učiteljstvo radovljiškega okraja ima v četrtek dne 4. maja t. l. ob 1/2 3. uri popoldne na Jesenicah hospitacijo. Nastop bo v III. in IV. razredu. Učiteljstvo se k udeležbi vljudno vabi.

Hospitaciji v Kranju. Dne 13. aprila sta bili v prostorih ljudske šole v Kranju hospitaciji, katerih se je udeležilo učiteljstvo kranjskega okraja v jako obilnem številu. Trajali sta od 8. do 10. ure dopoldne. Vseh učiteljic in učiteljev smo našli 27. V drugem razredu deške šole je obravnaval učitelj g. Fran Ivanč stensko uro. To sliko ima sicer že nadzornik A. Maier v svojem »Nazornem nauku«, toda gospod učitelj je razvil pred nami popolnoma drugačno sliko, kar je bilo za vsacega navzočega tem veljavneje, saj je slišal na lastno uho, kako se ena in ista stvar lahko povsem različno obravnava. Nad vse zanimivo je bilo zasledovati, kako srečno je navajal predavatelj učence s primernimi vprašanji do gotovih formuliranih stavkov. Vsak tak stavek pa so učenci sklepno ponovili v zboru, še prej pa posledoma po posameznih besedah. Taka ustna vaja, če se dosledno izvaja v vsaki učni uri, je pač najboljša priprava za poznejše spisne sestavke. Takisto je moralo zadovoljiti vsakega razzlogovanje in pri pisni vaji glasna poprava, na kateri so bili udeleženi istočasno vsi učenci. Z učenkami četrtega razreda dekleške šole je nastopila gospica V. Praprotnik. Obravnavala je »Žolno« po biološki metodi. Vso snov je razvrstila na 12 točk, in vsako izmed teh je napisala po ena izmed učenk na šolsko tablo kratko z eno ali dvema besedama, kar je učenkam dobro služilo zlasti pri posnetku in gotovo še bolj pri domači spiski vaji. »Ljubljanki« piše o zadnjem nastopu med drugim: »Die Schülerinnen der 4. Klasse legten klares Verständnis an den Tag und beantworteten die gestellten Fragen gar gut.«

Po končanem pouku se je vnela glede obeh nastopov živahna debata. Med drugimi je zatrjeval s primernimi pojasnili g. učitelj Rus, da se mu zdi specialno ta učna pot, katere se je posluževala ravnokar gospica učiteljica, predolga in vrhutega niso posamezne točke med seboj v nikaki pravi logični zvezi. Kazal je na krajšo in lažjo, ki se lahko uporablja pri popisu vseh živali, seveda z malo izpremembo, in s katero je on dosegel v višjih razredih praktično v spisju že kaj lepe uspehe. Dotični učitelj pa se je obrnil tudi do gospoda navzočega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika s prošnjo, naj na primeren način upošteva to obilno udeležbo od strani posameznih učiteljic in učiteljev, zakaj mnogi so prišli več ur hodá. To je ravno jasen dokaz, da se ne boji učiteljstvo ne stroškov, ne truda, kadar je treba storiti kak korak v prid in povzdigo današnje ljudske šole. Kar se tiče hospitacij, imajo vse to dobro stran, da dobi od njih zase vsak nekaj. Tudi najslabša hospitacija je poučljiva; če nima od nje učiteljstvo drugega, vsaj vidi, kako se kaka stvar ne sme poučevati. Dasi ima ob sličnih slučajih drugod vsak poduradnik primerno plačano potnino, naj že gre kamorkoli, vendar je gotovo, da se v doglednem času spričo prežalostnih razmer, v katerih živimo, učiteljstvu taka ne bo še odmerjala. Nekaj pa je nujno potrebno! Okrajni šolski nadzorniki naj pri svojih nadzorniških skupščinah poleg pedagoških dnevniških vprašanj tudi razmišljajo, kako bi se dalo hitro pomagati učiteljstvu v gmotnem oziru. Oni so poklicani v prvi vrsti, da z vsem svojim vplivom opozore merodajne faktorje, da deluje učiteljstvo res neumorno, da vsestransko teži po napredku, pa naj jim končno tudi zakličejo: »Do tu — in ne dalje.« Naj torej g. nadzornik svoječasno uvažuje to dobrohotno željo. — Te tople besede so našle živo pritrjevanje. Gospod nadzornik pa je obljubil, potegniti se v tem smislu za učiteljstvo. Sklepno se določi prihodnja hospitacija, ki je dne 11. maja popoldne na trirazrednici v Šmartnem pri Kranju.

Čudno in značilno! Nekaj čudnega se je pripetilo v novomeškem okraju, kar se mora oteti pozabljivosti. Na starega in zaslužnega učitelja g. Borštnika v Hinjah je nekdo več časa pritiskal, naj prosi za upokojenje, ker je bil po mnenju tega nekoga nesposoben za nadaljno poučevanje. »Penzionirati ga moramo!« se je vedno glasilo. — Ko pa je bil imenovan učitelj upokojen, ga je ravno tisti, ki ga je silil v pokoj in ki je pravil, da ni g. B. več sposoben za poučevanje, takoj na isti šoli nastavljal za pomožnega učitelja, ne da bi količkaj pretrgal pouka. O, sancta simplicitas, to je doslednost! Temu se čudi tudi preprosto ljudstvo in dela dovtype na račun tistega, ki je vse to provzročil.

Lov je prijetna zabava, posebno še lov na žive ljudi-učitelje. To mora biti prava slast. Na Dolenjskem nekje je nadzornik, ki se ukvarja s takim lovom. Zdaj nadzoruje v tem kraju, precej nato se prikaže kje na čisto drugem koncu v okraju, ker si misli: »Sedaj vedo, kje sem, pa si bodo tam in tam mislili, da me ne bo. A jaz jih že zasačim! Potem pa precej disciplinarno preiskavo na vrat in ovadbo v Ljubljano!« Pri Bogu, to je v resnici jako lepo ravnanje, ki zbuja zaupanje in veselje ter se popolnoma strinja z dostojanstvom c. kr. nadzornika. Kako bi bilo lepo, ko bi se nekoč kolesce zasukalo, in bi bil sedanji lovec zopet to, kar je bil, in da bi ga kdo drugi vzel na muho! Kdo ve, kaj še vse pride! . . .

Zahvala. Podpisana se najtopleje zahvaljuje slavnemu društvu »Jubilejska samopomoč« za izdatno in hitro podporo o bridki, nepričakovani izgubi svojega dne 9. aprila t. l. nagloma preminulega, šele 33 let starega sina g. Franca Breznika, okr. pomožnega učitelja v Mariboru, v znesku 392 K, beri: tristodvaindevetdeset kron.

Maribor, 17. aprila 1905.

Marija Breznik,
učiteljeva mati.

Opomba: Spoštovane kolegice, cenjeni tovariši, osobito oni samskega stanu, najtopleje vam priporočam »Jubil. samopomoč«. Čas smrti ni nikomur znan. Stari mora, mladi more umreti. Le premislite, v kako zadrego spravite svoje starše, oziroma brate in sestre, ako jim ne zapustite drugega nego mrtvo truplo in navrh še znabiti — dolgove — kar je pri tej pičli plači lahko mogoče.

»Jub. samopomoč« šteje zdaj 196 članov, res nečastno število za toliko slov. učiteljskih oseb. Tudi podpisani izreka slavnemu načelstvu »Jub. samopomoči« srčno zahvalo za izredno hitro poslano pomoč. 14. t. m. sem prosil, 16. t. m. je nakazal g. Trošt podporo.

J. Kopic,
učitelj in varuh.

Zahvala. Slavna »Posojilnica« v Ptujju je darovala učiteljski knjižnici za ptujski okraj 15 knjig vsakovrstne poučne in žabavne vsebine, za kar ji izreka najtoplejo zahvalo

J. Kopic,
t. č. predsednik.

Na Kranjskem je bilo koncem lanskega leta 509.697 prebivalcev.

Razgled po šolskem svetu.

— † **Nadučitelj Katschinka.** Izmed voditeljev svobodomiselnih učiteljev v Avstriji je preminul dne 18. t. m. upokojeni nadučitelj Anton Katschinka, star 66 let, v Kirchavu ob železnici Aspang. On je povzročil, da so ustanovili »Deutschösterreich. Lehrerbund«, ki mu je načeloval 18 let. Dolgih dvajset let je opravljajl uredništvo pedagoškega tednika »Die Volksschule«. Katschinka je vodil srdit boj proti krščanskim socialcem, ki so ga kaznovali s tem, da so mu odtegnili vodstvo obrtno pripravljalne šole; vrhutega je bil njegov najstarejši sin odpuščen iz šolske službe. Po 47letni službeni dobi je šel l. 1903. v pokoj in preživel kratki čas do svoje smrti v zatišju na kmetih v Kirchavu.

— **Tožbe ljudskih učiteljev zaradi razžaljenja časti.** Sodnim poravnavam o zadevah zaradi razžaljenja časti med učiteljskimi osebami naj se v prihodnje izogne ali se naj iste

vsaj omeje, ker se sicer šolske zadeve potiskajo v javnost. To namerava na vsa šolska vodstva izdati odlok okrajnega glavarstva Hietzing in okolice, kjer se glasi: Opetovano se pride slučaj, da na eni in isti šoli delujoče učne osebe nastopajo sodno tožno pot zaradi osebnih razprtij in s tem brez silne potrebe izročajo v javnost šolske dogodke, ki niso sposobni povzdigniti ugled učiteljstva, zato se opominja, da je po § 7. točka 5 šolskonadzorstvenega zakona v prvi vrsti poklican krajni šolski svet, da poravna prepir med učitelji. Ako bi pa krajni šolski svet iz kateregakoli vzroka tega ne mogel storiti, potem je kot naravno poravnavno mesto okrajni šolski nadzornik, oziroma okrajni šolski svet. Potem šele, ako bi se šolsko oblastveno pomirjenje prepirnega slučaja po teh organih ne doseglo, bi bilo prilično, da se nastopi sodna obravnavna pot. Okrajni šolski svet pred očuje, da se ta ukaz izpolnjuje tem natančneje, ker bi se sicer postopalo disciplinarnim potom.

— **Vseučilišče v Gradcu.** V zimskem tečaju 1904/5 je štele vseučilišče v Gradcu 1915 slušateljev. Od teh je bilo 87 teologov (med njimi 3 izredni), juristov 842 (izrednih 109 in 22 hospitantinj), medicincev 322 (med temi 4 slušateljice, izrednih slušateljev 82 in 9 hospitantinj), filozofov 609 (rednih 337, slušateljic 12, izrednih slušateljev in slušateljic 199, hospitantinj 61), farmacevtov 45.

Listnica uredništva.

Rubrika »Književnost in umetnost« pride prihodnjič. — V zlic 2 strani priloge smo morali več dopisov izpustiti za prihodnjič.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 819.

Kranjsko.

V krškem okraju se razpisuje s tem nadučiteljski službi na dvorazrednicah na Bučki in Bušeči vasi, voditeljski mesti na enorazrednicah v Hrvaškem brodu in na Dobovcu ter po ena učiteljska služba na trirazrednicah na Bučki in Bušeči vasi v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 15. maja t. l. Tudi morajo prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 16. aprila 1905.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.